

2019-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq)

(Siullermeenera)

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip suliarinera ingerlaavartuuvoq. Naalakkersuisut siunnersuut siullermiigassangorlugu saqqummiussaas novemberimi akuerineqaraangami allannguallattuaannartarpoq. Taamaattumik Inatsisartuni ilaasortaasugut siunnersuummut sunniuteqarnissatsinnut periarfissarissaartuaannarpugut. Aammami qujanaannarpoq siunnersuummi ullumikkut saqqummiunneqartoq pitsaanngilaq. Taamaammallu piffissami aggersumi suliaasaqarpugut.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut angusaqarluarnissamut tunngavissiiingilaq

Aningaasarsiornikkut ingerlalluarpugut aamma ukiuni 2014-miit 2016-mut aningaasarsiorneq katillugit 13 %-t sinnerlugu siuariarnikuuvoq. Tamanna maannakkuugallartoq qanorluunniit iliornissatsinnut kiffaanngissuseqartitsivoq, periarfissaajunnaartussaavorli aningaasarsiornikkut ingerlalluarneq allanngorpat. Allatut oqaatigalugu piffissani pissakilliofni atugassanik sinneqartoorluartarnissaq pisariaqarpoq, sinneqartoorutillu aningaasaliissutigalugit ingerlatanut piffissaq qaninnerusoq isigalugu inuiaqatigiinnik aningaasarsiornermillu nukittunerulersitsisussanut.

Tamanna tunngavigalugu Demokraatini Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaa angusaqarluarnissamut tunngavissiiingitsutut isigaarput aamma politikikkut namminiilivikkusunnitsinnut tulluanngilaq, angusariaqaratsigumi aningaasarsiornikkut imminut pilersorsinnaanissaq.

Tigussaasumik Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissamut siunnersuummik saqqummiussippat DA-kkut angusaqartussamik 19,6 mio. koruuninik aamma DAU-kkut angusaqartussamik 24,5 mio. koruuninik. Politikikkut namminiilivinnissatta pisariaqartimmagu Danmarkimiit oqartussaaffinnik tigooraanissarput - peqataanillu bloktilskudi annaallugu - ukiumut 5 milliartigajalluinnarnik aningaasartaqartoq, taava tamatta takusinnaavarput anguniagarput avanangaatsiamiittoq. Naatsorsuinernullu ilanngukkutsigu naliginnaasumik tunguineramik pitsanngorsaarulluta kissaateqarnerput, taava tamatta takusinnaavarput aningaasanut inatsisissatut siunnersuut angusaqarluarnissamut tunngavissiiingilluinnartoq. Tamanna tunngavigalugu Demokraatini Naalakkersuisut kaammattorusuppagut uangut Demokraatit oqaloqatigissagaatigut. Uangummi partiit akisussaassuseqartutut kissaatigaarput innuttaasut suliffeqarfiillu iluaquserumallugit sunniuteqarluarnissarput.

Naalagaaffinngussagutta iluarsartuussinissarput pisariaqarpoq

Demokraatini tapersersorpagut suliniitut siuariartortitsisussat soorlu mittarfiliortiternissat. Taamaattumik aningaasanut inatsisissap suliarinerani aamma allanik suliaqarnitsinni mittarfiliortiternissat tamakkiisumik

tapersortarumaarpagut. Taamaattumik inuiaqatigiit aningaasarsioneranik iluaqusiiisusaaq suliaq piviusunngortinniarlugu Naalakkersuisut sulisimmammata nersualaarusuppagut.

Uangutsinnuli paatsuuganalaarpoq Naalakkersuisut arlaleriarlutik oqarmata paasinarsarlugulu ukioq 2019 atorumaarlugu ukiutut ikaarsaarfittut, tamatumalu kingorna 2020 aallarnerfigalugu ukiuni tulliuuttuni iluarsartuussinerit assigiinngitsut aallartinniarlugit. Tamanna uangut isumarput naapertorlugu arriippallaaqaq. Taamaattumik Naalakkersuisut kaammattorusuppagut akisussaanertik takuteqqullugu sukkanerusumillu suliaq ingerlateqqullugu. Inuiaqatigiit akissaqartingilaat naalakkersuisooqatigiit atuutilersut aamma iluarsartuussinissanik ukiumik ataatsimik kinguartitseqqinnissaat, misilittakkammi ersarilluinnartumik takutereerpaat ukioq ataasinnguaq atorneqartartoq sunngilluinnarnissamut. Suleriuseq taamaattoq Demokraatini akuerisinnaanngilarput peqataaffigerusunnagulu.

Tigussaasumik Naalakkersuisut assersuutigalugu oqaatigaat 2020-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinissap tungaanut eqqarsaatiginiarlugu aningaasaliissutinik misissuinissartik siunertarlugu aningaasartuutitut politikimut tunngatillugu politikikkut pingaarnersiuiinissat taamaasillutillu ammaallugu siuariutuutaasinnaasunut aningaasaliissuteqarnissaq aamma suliffinnik pilersitsisinnaasunut aningaasaliissuteqarnissaq. Suunuku eqqarsaatigineqarniartut? Qineqqusaarnermi aamma pisuni allani partiit naalakkersuisooqataasut tunuarsimaanngisaannarput iliuuseqarsinnaassusertik nittarsaanniarlugu. Asasakka Naalakkersuisut, suliaq aallarteriarsiuk! Nunatta pisariaqartingilai politikkerit qineqqusaarnerni pissaaneq kisiat tiguniarlugu ilungersuuteqartartut, tamatumalu kingorna iliuuseqaratik. Nunatta pisariaqartippai politikkerit patajaatsumik politikikkut aqutsisuunerup saniatigut takorluukkaminik oqaluttuarsinnaasut, iliuusissanik pisariaqartinneqartunik sanasinnaasut, qularnaarinnissinnaasullu piviusunngortitsinissamut.

Naalakkersuisut oqarmata piffissaq ungasinnerusoq isigalugu ataqatigiissunik iluarsartuussissagaanni pisariaqartoq naalakkersuisooqarfiit ataasiakkaat immikkoortunut pilersaarusiortariaqartoq kiisalu pilersaarutit tamakku naalakkersuisooqarfiit pitarlugit ataqatigiissaarneqartariaqartut tunngaviumik eqqorpoq aamma assortugassaangilaq. Mianersortali; Tamanna Demokraatit isumaat naapertorlugu asuli avaqqutaariniarnerinnaavoq piffissaagallartillugu piareersarluartoqarsimannginneranut aamma iliuuseqarusussuseqannginnermut takutitsisoq. Taamaattumik ersarissumik kaammattueqqissaagut; Suliaq aallarteriarsiuk!

Naalakkersuisut oqarput pisortat allaffissornerisa millisarneqarsinnaanerat misissorneqassasoq. Sunaana misissorneqarniartooq? Maani nunami tamatta nalunngilarput allaffissorpallaarujussuartugut. Taamaatumik misissugassaqanngilaq; Aallarteriarsiit aallarniutigisiullu uuma aningaasanut inatsisissap suliarinerata aalajangiipallannissaq. Demokraatini suleqataanissatsinnut piareersimavugut aamma Naalakkersuisut kaammattussavagut oqaloqatigeqqulluta, tassani sipaarfiusinnaasut tigussaasut tikkuartorumaarpagut. Tikkuarumaagassagut innuttaasunik suliffeqarfinnillu kiffartuussinermik innarliinaviangillat.

Erseqqissarlara, pisortat allaffissornerisa qanoq angitiginissaanut naleqqussaaniarnerminni Naalakkersuisut anguniagaat Demokraatini isumaqatiginngilluinnarpagut. Tassani Naalakkersuisut oqarput, matumani aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi ukiuni kingullerni pisortat allaffissornerisa akitsoraluttuinnarsimanerat killilerniarlugu. Tassunga oqaasissaaleqikujuppugut. Allatut oqaatigalugu

Naalakkersuisut ileqqupalaaq ingerlateqqiinnarniarpaat allanngortinnagu.

Naalagaaffinngussagutta pisariaqarpoq inuutissarsiutinik siuarsaanissarput

Politikkikkut namminersulivinnissamut takorluukkat ilaatigut inunnik isumaginninnikkut, ilinniartitaanikkut aningaasarsiornikkullu suliassat annertuut suliarinissaat pisariaqartippaa. Tamatuma saniatigut suliffeqarfinni inuttullu nukiit atorlugit aningaasarsiornikkut siuariartornissaq pisariaqartoq pilersittariaqarparput.

Tamanna tunngavigalugu oqareernitsitut tamakkiisumik tapersersorpagut mittarfiliortiternissat. Tamatuma saniatigut aamma aningaasarsiornikkut siuariartuutaasinnaasut suliniutit tapersersorpagut. Tigussaasumik taasinnaavarput takornariaqarnikkut ineriartortitsinissaq aamma aalisarnikkut ineriartortitsinissaq. Taakkununga atatillugu Naalakkersuisut kaammattussavagut oqaloqatigeqqulluta aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip matuma suliarinerani, tassani tikkuussiumaaratta tamat sianigalugit isummersuutitsinnik taamatullu aaqqiissutissatut siunnersuutinik apuussiumaaratta.

Tassani taaqqittariaqarpara mittarfiliortiternissaq. Demokraatit isumarput naapertorlugu mittarfiliortiternissat motooriuvoq nutaaq pitsanngorsaasussarlu amingaatigisarput immikkoortuni taakkunani kusanartumik ineriartortitsilernissatsinni aamma taamaattumik pingaarluinnarpoq mittarfiliortiternissat akuerineqarnissaat.

Aatsitassarsiorneq isumalluarnarsiartorpoq. Rubinisorfik ammarpoq aamma malunnarpoq aatsitassarsiorfiit allat ammaanqassamaartut. Minnerunngitsumik Kujataani, tassani Kuannersuarni Killavaat Alannguanilu aatsitassarsiorniartut qinnuteqaammik naammaginantumik tunniussilersutut isikkoqarmata. Tamanna nalinnaasumik nunamut tamarmut iluaqusiissaaq immikkullu Kujataanut. Siuariartornissaq ineriartortitsinissarlu pisariaqartippagut aamma tassani aatsitassarsiorneq ersoqataasariaqarpoq.

Naalakkersuisut uuliasiorinissamut 48 millioner koruuninik atuiniarnerannut tunngatillugu Demokraatini isumaqarpugut, aningaasat allami atoraanni pitsaanerussasoq. Imaluunniit aamma matuma Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuutip sinneqartooruteqarnissaanut atorluarneqarsinnaagalarput.

Nunarsuarmi uuliasioqatigiiffissuit maannakkuugallartoq Kalaallit Nunaat alarnikuuat akuersissutillu pissarsiatik utertinnikuullugit. Demokraatini isumaqarpugut pisortat 48 millioner koruuninik aningaasaliinerisa tamanna allanngortinnaviangikkaat. Naalakkersuisut tunngavilersuutiminni oqaatigaat nunarsuup sinnerani utertitsisarneq misigineqarsimangitsoq kisianni tassani allaanngilaq Naalakkersuisut puigorsimagaat uuliasiortuunngitsugut kiisalu issittumi pissutsit pissutigalugit allanut assersuukkuminaatsugut.

Demokraatini uuliasiorinissamut 48 millioner koruuninik aningaasaliineq value for money-iussasoq upperinngilarput - isumaqarpugut aningaasaliilussinnarnerussasoq. Nunatsinnilu maannakkut aningaasarsiornikkut inissisimanerput eqqarsaatigalugu iluaqutaanngilaq sulianut piviusorsiunngitsunut aningaasaliilussinnartassagutta.

Ulluinnarmut utissagutta taava pisariaqarpoq inuutissarsiortut namminersortut sinaakkutaannik pitsanngorsaanissarput. Allatut ajornartumik isumagisariaqarparput sulliviit akissarsiamik ilaannik amerlanerusunik sinneqartalernissaat, aningaasaliisinnaaqqullugit taamaasillutillu siuariartortitsiniassammata suliffinnillu pilersitsiortorlutik. Allatut oqaatigalugu; ingerlatseqatigiiffiit akileraarutit qaffasippallaarujussuarpoq appartittariaqarparput nunanut allanut assigusunngorlugu aamma nunanut allanut unammillersinnaassuserput pitsanngorsarniarlugu.

Sulineq imminut akilersinnaajuartariaqarpoq

Nunami maani innuttaasut amerlaqaagut akisussaassuseqartut aamma sapinngisannguatsinnik inuiaqatigiinnut ilapittuutaaniarsarisut suliffitta paarineratigut. Ajoraluartumilli ilaqarpugut pisortanik sinnassarneqarsimasutut taaneqarsinnaasunik naak tunngaviumik peqqikkaluarlutik suliumangitsunik. Tamanna akuerineqarsinnaanngilaq aamma sukkanerpaamik allanngortittariaqarpoq. Tigussaasumik Inatsisartut 2017-mi aalajangerpaat ineqarnermut tapit, meeqqanut tapit aamma meeqquerivinni akit allanngortiterneqassasut, akissarsiat amerliartortillugit akiligassat milliartornissaat nattaqqallisaartumik pisussanngorlugu. Tamanna eqqortumut alloriarneruvoq.

Demokraatini uatsinnut ersarippoq suliffeqarfiit naammattunik sulisussarsinnaasanninnerat ullumikkut suli ajornartorsiutaasoq. Naak illoqarfinni nunaqarfinnilu inoqaraluartoq suliffissaaleqisutut nalunaarsorneqarsimasunik. Suliffissarsiortut tamakku kiffanngissuseqarlutik pisinnaatitaaffeqarput pisortat ikiorsiissutaannik inuussuteqarnissaminut allat ullut tamaasa sulisarnerisigut. Tamanna ajornartorsiutaavoq, ersoqataanerunngilaq aamma politikikkut namminiilivinnissamut kissaateqarnermut tulluanngilaq. Taamaattumik partiit saamerliit tamaasa kaammattorusuppagut tusaaqqusaartarnertik kataqqullugu suleqatigalutalu inunnut sinnassarneqarsimasunut - aamma inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit aqqiissutissanik atasinnaasunik nassaarniarnitsinni. Inuit peqqissut utoqqalinersiaqalersimangitsut tamarmik sulisariaqarput saamerliit nallinnartunngortitsiniartarnerannit eqqorneqartutut misigisimanatik.

Tamanna tunngavigalugu matuma aningaasanut inatsisissap suliarineranut atatillugu akileraartarnermut iluarsartuussinerup ingerlanissaanut pilersaarut isumaqatigiissutigisariaqarparput, sulinermut ilanngaat imaluunniit akileraarutitigut appaernerit atorlugit qularnaarlugu innuttaasut nammineq aningaasaatiminnik amerlanerusunik sinneqartalernissaat. Naammanngilaq takorluukkat eqqartuinnarlugit. Piviusunngortitsisariaqarpugut.

Peqqinnissaq timersornerlu

Naalackersuisut oqarput suliniuteqartoqartoq peqqinnissaqarfimmi suliit annertusigaluttuinnartut akiornissaat qularnaarniarlugu; Suliniutit suut? Naalackersuisut nangillutik oqarput sulisoqartoq unittarnerit pinaveersimatinniarlugit aamma peqqinnissaqarfiup kommunillu suleqatigiinnerulernissaat; Tigussaasumik qanoq?

Demokraatini soorunami partiit allat tigussaasunik sukkaasuumillu iluarseeqqusinerat isumaqatigaarput. Tamatumunnga atatillugu maannakkut naalackersuisuusut siuliisalu sulinerat pullaviilu isumaqatiginngilagut. Peqqinnissaqarfiup ataatsimut missingersuutaani amerlavallaat allaffissornermut

atorneqartarput. Taamatut pullaveqarneq unitsittariaqarpoq allaffissornermiit paaqqutarinnittunut aningaasat nuussinnaaniassagatsigit. Allatut oqaatigalugu napparsimavinni peqqissaasunik atorfinitsitsisariaqarpugut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmi immikkoortortani pisortanik atorfinitsitsiortorata.

Demokraatini ajoraluartumik paaseqqipparput Naalakkersuisut timersorneq innuttaasut peqqinnerulernissaannut sakkussatut isiginngikkaat. Uangut silarsuatsinni innuttaasut peqqinneruppata peqqinnissaqarfimmi aningaasartuutit isummaminnik ikinnerussapput, tassani taamaattumik inuiaqatigiit aningaasarsiornerat ataatsimut isigalugu iluaqutissartaqarluarpoq immikkoortoq amerlanerusunik aningaasaliiffiigineqartuuppat. Allatut oqaatigalugu timersornermut tapiissutit aningaasaliissutit isigaagut, innuttaasut peqqinneruppata peqqinnissaqarfimmi sipangaatsiarnerunissaq qularnaarneqartussaammat. Tamanna tunngavigalugu ersarissumik nalunaarutigissavarput, Naalakkersuisut sakkortuumik kaammattorusukkatsigit qulequtaq pillugu oqaloqatigissagaatigit; Tigussaasunik aningaasat amerlassusissaannut siunnersuuteqarumaarpugut aamma naliginnaasumik timersornermut politikki oqallisigiumaarpurput.

Naatumik oqaatigalugu Demokraatini isumaqarpugut peqqinnissaqarfimmut pullavik kukkunerusoq, tassani takuarput passussisoqartartoq, nammineq sulissutiginaq passussinissat malunnartumik annikillisarneqarnissaat. Tamanna isumaqanngilaq - inunnut ataasiakkaanut imaluunniit inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit.

Ilinniartitaaneq siumukarnissamut aqqutissaavoq

Naalakkersuisut ilimasaarutigaat ilinniartitaaneq iluarsartuunniarlugu, tamannalumi pisariaqarluinnarpoq. Tassunga atatillugu suleqatigiisitaliortoqarniarpoq 2019-mi 2020-miluunniit inassuteqartussamik. Tassunga atatillugu erseqqissaassutigeqqissavarput sukkanerusumik iliuuseqartoqartariaqarmat; Ukioq ataasinguaq pappialatigit sivirusorinangilaq, piviusulli naapertorlugit kinguaariit ataatsit annaassavagut aamma kinguaariit tullerit maannakkut ilinniartut pitsaannginnerusumik ilinniartinneqassapput, inunnut ataasiakkaanut annertuumik annaasaqaataasumik taamatullu inuiaqatigiinnut ataatsimut.

Anguniagaraarput meeqqat minnerpaamik Meeqqat Atuarfiani naggataarutaasumik soraarummeernerminni angusisarnissaat aamma sapinngisamik innuttaasut amerlanerpaat inuutissarsiutigilerumaagassaminut ilinniartassasut. Tassunga atatillugu apeqqutaanngilaq ilinniagartuunngorniarluni ilinniartoqarsimanersoq imaluunniit assasornermut ilinniartoqarsimanersoq. Pingaernerpaavoq inuit ataasiakkaat ilinniartarnissaat piginnaanitik atorluarsinnaanngorlugit, tamanna inunnut ataasiakkaanut inuiaqatigiinnullu naleqartitsinerulersussaammat.

Nunatta nunarsuarmi ataqatigiikkaluluttuinnartumi pingaaruteqarluni inissisimalernissaa qularnaassagutsigu ilinniarneq sakkuni pitsaanerpaasussaavoq. Peqataanik ilinniarneq nunatsinni tunguinermut tunngaviuvoq aamma piffissap ingerlanerani naalagaaffinngornissatsinnut pingaarutillit ilagaat. Ilinniarnikkut tunngaviusumik ilisimasassat pissarsiarisarpagut kingorna piginnaanngorsaqqinnitsinni atugassagut. Ilinniartitaaneq qaammarsaanerlu aqqutigalugit inuiaqatigiit sanarfisaanerannut paasinninnissatsinnut tunngaviit ilinniartarpagut. Aamma ilinniartitaaneq

qaammarsaanerlugu aqqutigalugit avammut ammarnissatsinnut ilisimasat piginnaanerillu pisariallit pigilertarpagut.

Taamaattumik pingaaruteqarluinnarpoq suleqatigiisitap inassuteqarnissaanut suliatta takorluukkattalu unikaallatsinnginnissaat. Soorlu marlussoriarlunga oqareertunga; aallarertiarta - aallartijaarutta pitsaanerpaasussaavoq.

Naggasiut

Aallaqqaataani soorlu oqartunga, suliassaqarpugut mikinngitsumik qularnaarumallugu nunatsinnut aningaasanut inatsit pitsaasoq siumullu isigisoq. Demokraatit ukiaq manna iliuseqarnitsigut takutipparput akisussaaffik tigusinnaallutigu, aammali takutipparput tapersiinerput naleqartoq. Politikkikkut sunniuteqarusuppugut tapersersuissagutta. Tamannalu Naalackersuisunut eqqaamaqqunaqaaq.

Taamatut oqaaseqarlunga siunnersuut sukumiisumik suliareqqitassanngorlugu Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamut innersuuppara.